

הרעיון היהודי

לעיון

שלמה ז"ל בן יהודה הי"ו
ישי ז"ל בן יהודה הי"ו
אחיה ז"ל בן שלום הי"ו
איתן יצחק ז"ל בן ברוך הי"ו
צופיה ז"ל בת מטילדה הי"ו

משיעורי הרב יהודה קרויזר שליט"א
בהוצאת ישיבת "הרעיון היהודי" רח' שמריה 11
ת.ד. 6918 ירושלים 02-5823540

האולם

א. האולם הוא הבניין שלפני ההיכל והוא אחד משלשה הדברים שהם עיקר בבניין הבית: האולם, הקדש וקדש הקדשים.^א

ב. האולם עומד בגובה עשרים ושתים אמה מקרקע התחלת הר הבית.^ב

ג. לפני האולם למזרח שתיים עשרה מעלות שבהן עולים לאולם, גובה כל מעלה חצי אמה ורוחבה אמה.^ג

ד. רוחב האולם ממזרח למערב שש עשרה אמה, מהן חמש אמות הכותל המזרחי של האולם ואחת עשרה אמה חלל האולם.^ד

ה. אורך האולם מצפון לדרום מאה אמה.^ה

ו. מידת חלל האולם מבפנים מצפון לדרום: יש אומרים שהאורך הוא עשרים אמה כרוחב ההיכל. שאר החלל שמצפון ומדרום יחד עם העודף של החמש עשרה אמה משני הצדדים נקרא בית החליפות. יש אומרים שהאורך הוא שבעים אמה והעודף של חמש עשרה אמה משני הצדדים נקרא בית החליפות.^ו

ז. לדעה הראשונה בסעיף הקודם שאורך האולם עשרים אמה, כותל שרוחבו שש אמות נמשך ממזרח למערב מכותל ההיכל עד פתח האולם, לצפון ולדרום, ומפסיק בין האולם לבית החליפות. יש אומרים שכותלי ההיכל התאים והמסיבה נמשכים ממזרח למערב עד הכותל המזרחי של האולם.^ז

ח. לדעה השנייה שבסעיף ו שאורך האולם שבעים אמה, אם היה כותל מפסיק בין האולם לבין בית החליפות, כותל זה הוא בתוך מידת אורך האולם וממעט את חללו משבעים אמה. אם לא היה כותל מפסיק ביניהם היו כל השבעים אמה של אורך האולם חלל שנמשך עד חלל בית החליפות, וביחד עם חלל זה של בית החליפות היה אורך חלל האולם מבפנים מאה אמה, כי לדעה זו לא היו לבית החליפות כתלים לצפון ולדרום.^ח

^א רמב"ם בה"ב פ"א ה"ה, הוראת השם אולם הוא כמו בית שער בתלמוד, רד"ק למלכים א ו ג.

^ב רמב"ם בה"ב פ"ו ה"ה.

^ג מידות פ"ג מ"י, רמב"ם בה"ב פ"ו ה"ד. עיין בפהמ"ש לרמב"ם למידות שם שהרובדים המוזכרים במשנה היו על כותל האולם, רמב"ם בה"ב פ"ד ה"ט.

^ד מידות פ"ד מ"ז, רמב"ם בה"ב פ"ד ה"ה.

^ה מידות פ"ד מ"ז רמב"ם בה"ב פ"ד ה"ה.

^ו עיין רש"י ב"מ לג. שהאולם וההיכל מסתימים בשווה וברש"י סוכה נו. ד"ה וחלונה שעובי כותלי התאים נראה בבית החליפות, ריעב"ץ לרמב"ם בה"ב פ"ד ה"ה בדעת הרמב"ם והראב"ד. דעה שנייה: סימני צורת ביהמ"ק להתווי"ט אות מט וספר צורת הבית שלו סימן נ, תפא"י סימני ביהמ"ק אות כו, חנוכת הבית אות מד.

^ז רש"י ב"מ לג, רש"י סוכה נו. ד"ה וחלונה. דעה שנייה: ריעב"ץ לרמב"ם בה"ב פ"ד ה"ה בדעת הרמב"ם והראב"ד.

^ח סימני צורת ביהמ"ק להתווי"ט אות מט וספר צורת הבית שלו סימן נ, תפא"י סימני ביהמ"ק אות נו, חנוכת הבית אות מד. דעה שנייה: מלאכת שלמה למידות פ"ג מ"ח בשם הראב"ד, הריעב"ץ לרמב"ם בה"ב פ"ד ה"ה בדעת התווי"ט.

ט. עודף האולם מצפון ודרום: יש אומרים שנמשך משני הצדדים על פני כל אורך הבית כולו, עד הכותל המערבי של הבית, ועל ידו נעשה כל הבית כולו ריבוע של מאה על מאה אמה, וכל אותו המשך האולם שבצפון ובדרום נקרא בית החליפות, תוכו עשר אמות ועובי כותלו חמש אמות. יש אומרים שנמשך ממזרח למערב רק שש עשרה אמה כרוחב האולם עם כותלו המזרחי, או עשרים ואחת אמה, כי האולם מצד מערב היה לו גם כותל לפני ההיכל בעובי חמש אמות.^ט

י. גובה האולם מבחוץ יחד עם האוטם מאה אמה.^י

יא. גובה החלל הפנימי של האולם מהרצפה עד התקרה כשמונים וחמש אמה.^{יא}

יב. כלונסאות של ארז היו קבועות מכותל ההיכל לכותל האולם לסומכו, כדי שלא יטו הכתלים ליפול מחמת גובהם.^{יב}

יג. קרקע האולם שווה לקרקע ההיכל.^{יג}

יד. כותלי האולם מבחוץ מוקפים רובדים – אצטבאות, מלמטה עד למעלה בסדר זה: גובה אמה אחת חלק, רובד שרוחבו שלש אמות, אמה חלק, רובד שרוחבו שלש אמות וכן הלאה, הרובד העליון רוחבו ארבע אמות. הרובדים מגינים על הכתלים, והרובד העליון מגן על שאר הרובדים.^{יד}

טו. פתחו של האולם גובהו ארבעים אמה ורוחבו עשרים אמה.^{טו}

טז. בפתח האולם אין דלתות אבל יש פרוכת.^{טז}

יז. על גבי פתח האולם ישנם חמש אמלתראות – קורות עץ, התחתונה עודפת על הפתח אמה מכל צד, שלמעלה ממנה עודפת עליה אמה מכל צד וכן כולם, נמצאת אורכה של העליונה שלשים אמה, ונדבך של אבנים בין כל אחת ואחת.^{יז}

יח. באולם שני שולחנות ליד פתח ההיכל, אחד של שיש ואחד של זהב, על של שיש נותנים את לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו.^{יח}

לשאלות וביורורים נוספים בנושא הר הבית ניתן לכתוב או להתקשר לרב יהודה קרויזר שליט"א, ראש ישיבת "הרעיון היהודי".
המעוניינים להפיץ גיליון זה או לקבלו באופן קבוע,
נא לפנות לטל': 02-5823540

^ט רמב"ם ביה"ב פ"ד ה"ה לפי הכ"מ והתויר"ט פ"ד מ"ז, רע"ב מידות סופ"ד.
דעה שנייה: הגהות הרש"ש מידות סופ"ד, ראב"ד בהשגות לבה"ב פ"ד ה"ה, רשי"י זבחים נה:, ר"ש מידות סופ"ד.
^י מידות פ"ד מ"ו.

^{יא} גובה האוטם שש אמות, מידות פ"ד מ"ו, גג ההיכל גובהו תשע אמות, רמב"ם בה"ב פ"ד ה"ג.
^{יב} מידות פ"ג מ"ח.

^{יג} רמב"ם בה"ב פ"ו ה"ד.

^{יד} פיהמ"ש לרמב"ם מידות פ"ג מ"ח, רמב"ם בה"ב פ"ד ה"ט, מאירי מידות פ"ג מ"ב.

^{טו} מידות פ"ג מ"ז, רמב"ם בה"ב פ"ד ה"ח.

^{טז} מידות פ"ב מ"ג, יומא נד.

^{יז} מידות פ"ג מ"ז, רמב"ם בה"ב פ"ד ה"ח.

^{יח} שקלים פ"ו מ"ד, מנחות צט: